

LO CATALANISTA

Sotmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya.

-- La correspondencia al Director. --

Los original's no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Las Valls núm. 23.

SABADELL.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre
Un número sol.	1 »
Anuncis á preus convencionals.	

L' EXCELENTÍSSIM

SR. D. PAU TURULL Y COMADRÁN

Viudo de D.ª Teresa Prats y Sardá.

Diputat á Corts, Tresorer de la Caixa de Estalvis de aquesta, President de la Societat Catalana General de Crèdit, Individuo de la Comissió Liquidadora del Ferrocarril y Minas de Sant Joan de las Abadesas y de la Junta de Govern del Crèdit y Dochs de Barcelona.

MORÍ LO DIA 7 DEL CORRENT Á LAS 9 DE LA NIT.

Q. A. C. S.

Sa aflijida mare D.ª Maria Comadrán Vda. de D. Pere Turull, sogra, germans, germanas, cunyats, cunyadas, (resents y ausents), oncles, nebots, cosins y demés parents, pegan á vos-té lo tingan present en sas oracions y assisteixi á los funerals que pera l' etern descans de la seva ànima, se celebrarán lo dijous 22 del corrent, á las 8 y mitja del matí, en la Iglesia parroquial de Sant Felu.

LAS MISSAS, ACABATS LOS OFICIS Y DESSEGUIDA LA DEL PERDÓ.

LO DOL SE DONA PER DESPEDIT.

DON MARIANO TORNER Y SALA

ADMINISTRADOR DE LA «REVISTA DE SABADELL.»

Mori lo dia 13 del corrent.

—(Q . A . C . S .)—

Sa afligida viuda, fills, fillas, cunyats, cunyadas, tia (ausent), nebots, nebotas, cosins, cosinas, demés parents y la redacció de la *Revista de Sabadell*, al recordar á sos amichs y coneguts tan sensible pèrdua, 'ls hi suplican lo tingan present en sas oracions y se serveixin assistir als funerals que per i' etern descans de la seva ànima se celebrarán lo próxim dimars, 20 del corrent, á las 10 del matí, en la Parroquial Iglesia de Sant Feliú.

DESPRÉS DEL OFICI SEGUIRÁ LA MISSA DEL PERDÓ.

LO DOL SE DONA PER DESPEDIT.

Sabadell, Setembre de 1892.

UNA EXCURSIÓ Á SANT MIQUEL DEL FAY

En honor al benemérit «Centre Catalá» d' aquesta ciutat y com á mostra de vera germanó, plaunos omplir unas quantas, pocas quartillas ressenyant, encara que s'ia lleugerament, un dels actes ab que tant sovint vé á sorpendrens agradablement la patriótica associació, tota volta que aquestos tenen per primordial objectiu la sanitosa propaganda dels ideals catalanistas, qual feconda llevó vé extenent lo «Centre» en tots aquells pobles y comarcas mes properas del lloch ahont radica, logrant ab sa poderosa influència fer reviure lo més hermos y sagrat dels amors; l' amor á la petita patria.

Sí; á l' amor á Catalunya y á la defensa de sas llibertats arrebasadas bárbarament per lo decrepít centralisme, encamina lo «Centre Catalá» sos passos y en aquesta honrosa tasca acaparará totas sas forsas y lluyta desinteressadament pera retornar á la nostra Catalunya en lo lloch d' honor que li pertoca.

Aixís veyém que no satisfet encara de la fructífera propaganda qu' en sas festas, vetlladas y conferencias vé fent lo «Centre Catalá» en son propi local y en las quals, grat sia á Deu, hi ha congregat sempre, en totas y cada una d' ellas, á lo més escullit y selecte de nostra societat, no pert ocasió quant se presenta oportuna pera fer ressonar sa veu, qu' es la veu del verdader patriotisme y fer mes extensiva la seua propaganda.

A aquest fi organisá lo passat dissapte una excursió á Sant Miquel del Fay aprofitant la ocasió pera celebrar en la xamosa vila de Sant Feliu de Codinas, y á petició feta per sos habitants y colonia estiuhenca, una vetllada de propaganda catalanista.

Eran las sis de la tarde quan los expedicionaris, en número d' uns vinticinch, repartits en las tartanas preparadas al efecte, sortiren del «Centre Catalá», lloch de reunió, en direcció á Sant Feliu de Codinas, ahont los esperavan los valents y entussiasmats catalanistas d' aquella vila, pera donar l' abrás de germanó y aixecar junts un crit de ¡Visca Catalunya! que ressoná per tota aquella encontrada.

Seguidament se dirigiren al *Cassino de la Pau*, en quins espayosos salons devía tenir lloch l' acte qu' aném á ressenyar y que no duptém en calificar d' importantíssim, donchs, resultá esser'ho en tota l' extensió de la paraula, superior á tota ponderació.

Al entrar en lo saló destinat al efecte, que 's trobava plé d' una concurrencia numerosa y distingida, foren aclamats ab entussiasme y després de saludar á las familias de nostra ciutat, Soler, Badia y altres, comensá la part literaria y musical de la vetllada. Llegiren poesias, en sa majoria patrióticas, degudas á la ploma de distingits socis del «Centre» y dels més renombrats poetes catalans lo senyor Durán, Miralles, Brossa, Capmany, Grau y Bedós. Las simpáticas seyoquetas Consol Oramas y María Llovera, executaren d' una manera magistral, varias de concert en lo pessas piano que arrencaren forts aplaudiments de la concurrencia dels que també se 'n feu mereixedor lo senyor Quer per la perfecta execució que doná á una melódica pessa á piano qual nom no recordém.

Seguidament s' aixecá lo senyor Duran (Enrich) á qui 'l «Centre» havia confiat la part doctrinal de la vetllada. Comensá dedicant un elocuent período de salutació als entussiasmats catalanistas d' aquella pintoresca vila, excitantlos ab frases elocuentes y sentidas á que mantinguessin sempre com fins al present, pur é inmaculat l' amor á Catalunya, y després de saludar á tota la concurrencia y á la numerosa colonia estiuhenca qu' assistí á la vetllada, entrá en lo fons de son discurs que resultá brillantíssim y saturat tot ell de sanita doctrina catalanista.

Feu una clara y convincent explicació del regionalisme demostrant ab varis exemples la necessitat de que las regions espanyolas s' administrin lliurement dintre d' una ben entesa autonomia; demostrá ab claretat y concisió lo significat de las paraulas autonomia y separatisme, fent una enérgica protesta dels que, ab mala intenció, motejan de separatistas als catalanistas, fent ressaltar que Catalunya no té ni ha tingut may odi á Castella ni á cap de las demás regions espanyolas, ab las quals desitja estar unida ab fraternals llassos de gernanó. L' odi de Catalunya no es á Castella ni á sos fills, sinó á la política centralista, y á l' aixám de vividors que l' alimentan, calificantlos de microbis qu' han infestat á tota la Espanya. Recomaná las bases del projecte de constitució regional catalana, aprobadas en la Assamblea de Manresa, posant de relleu algunas de las varias disposicions que conté pera la bona administració de Catalunya, y acabá sa brillant peroració dirigint un entussiasta saludo á todas las regions espanyolas, excitantlas á que seguissin l' exemple de Catalunya y formulessin també un programa administratin y politich que respongués á sos usos, costums y necessitats.

Lo senyor Durán fou interromput en varis de sos períodos per los aplausos de la concurrència y al finalisar se li tributá una verdadera y merescuda ovació.

Finalisada la vetllada, en obsequi á las senyoretas s' organisá un ball pe'l Quinteto Feliuense que durá fins prop de la una de la matí, hora en que nos despedirem dels catalanistas de Sant Feliu y demás personas conegudas y anarem á buscar lo repós pera continuar l' excursió á Sant Miquel del Fay.

Del campanar devallavan pausadament las nou del matí quan los expedicionaris empengueren la marxa á Sant Miquel del Fay.

Durant lo tragecte, la conversació fou animada y en tots los rostres s' hi endevinava la satisfacció que sentían en lo més íntim del cor tots los que formavan part d' aquell estol de bons patricis, satisfets del acte realisat á la nit anterior quals satisfactoris resultats per la causa de Catalunya no hem de tardar gayre temps en assavorir. La naturalesa també semblava participar de la alegría que covava en tots los pits y vo'gué regalarnos un dia espléndit, clar y hermós com de primavera que semblava saludar somrisenta als apóstols de la nova creuhada que ha de portarnos á la completa regeneració de Catalunya.

Tot lo matí trespasaren com daynas per aquellas valls hermosas y verdas fondaladas, admirant enàmorats tantas y tantas maravellas com ha edificat en aquell joliu paratge la mare Naturalesa.

Seguirem una per una todas las covas y nos encantarem devant d'

aquells abundosos saltants d' aygua pura y cristallina que s' estimbava potent y majestuosa humitejant la rocam d' aquellas fondaladas. A la una de la tarde nos sentarem á la taula preparada en lo pintoresch menjador de la fonda situada sobre una massa compacta de roca dura y en lo mateix lloch ahont s' hi troba una de las mes grants cascadas.

Lo dinar fou molt ben servit y durant lo mateix la conversació fou molt animada regnanthi aquella fraternitat qu' es la nota caracterísica en tots los actes que celebra 'l Catalanisme.

Al destaparse 'l xampany comensaren los brindis iniciantlos lo senyor Durán (E) seguint á continuació los Srs. Forcada, Bedós, Capmany, Durán (M), Brossa, Grau y Montllor. No cal dir que tots ho feren pera Catalunya y per los ideals qu' ab tanta energia vé defensant 'l «Centre Catalá» de Sabadell, fent vots pera que l' activa propaganda del «Centre» sia fructífera pera la causa de la patria.

A las tres de la tarde emprengueren lo camí regressant á aqueixa ciutat á las set del vespre satisfets tots y encoratjats pera continuar excursions com la que 'ns ocupa y com fins al present encaminadas á la propaganda dels ideals de Catalunya.

Restans tan sols felicitar al patriótic «Centre Catalá» per sa activa campanya y recomanarli segueixi avant per aquest camí ab la seguritat que rebrá l' aplauso desinteressat y unánim de tots los bons patricis.

DESCENTRALISACIÓ

Los que no creyém que 'l problema regionalista, ni tan sols lo de la descentralisació, quedi reduhit á la major ó menor conveniencia de treure atribucions á las autoritats que están en lo centre pera donarne á las que exerceixen sa acció en las provincias, sino que enteném que deu respectarse la vida propia de totas las entitats naturals en las diferentes esferas en que pot manifestarse, combatent per aquest motiu no sols la creació d' un centre absorbent, que s' atribueixi la facultat d' ordenar la vida á tota la nació, sino també l' uniformitat absurda que fa desapareixer los valiosos elements que al progrés poden aportar las diferentes comarcas al desenrotllar lliurament sas condicions naturals d' existencia, no podém menos de veure ab simpatía un cert moviment descentralisador natural que 's verifica avuy á Catalunya, traduhintse en forma d' Exposicions locals ó regionals, cada una d' ellas potsé no més relativament important en sí, pero que totas juntas representan una manifestació important de la vida económica de Catalunya.

Qualsevol esperit una mica observador hauria pogut notar aquest estiu com s'ha manifestat l'esperit local, pero amant del progrés, en moltes poblacions de Catalunya. Mentres creyém que en lo resto d'Espanya cada día perden importancia las festas anyals dels pobles, que moltes vegades fins en grans poblacions casi no quedan reduhidas més que á la celebració de corridas de toros, manifestantse únicament la que deuría ser noble cumulació en los pobles, en ridículas envejas per qui ha pogut contractar los millors toreros, es realment consolador veure á las poblacions catalanas en muda, més no per aixó menos real, competencia, fent Exposicions variadas, segons los elements de la vida de la comarca y treballant totas pera donar á coneixer l'amor á las bellas arts ó á la molta riquesa natural de Catalunya.

No es d'aquest any que 's comensa á fer exposicions en las distintas poblacions de la nostra terra. Vilanova, Olot y altres poblacions poden estar satisfetas dels concursos que altres anys han organísat, pero aquest estiu s'ha manifestat en major escala, aquest noble desitj de las nostras vilas y pobles de donarse á coneixer, y be mereixen per aixó una entussiasa felicitació. Sant Feliu de Guixols y Sitges ab sas exposicions artísticas, Badalona y ara á Tremp, ab sas exposicions agrícoles é industrials, han donat á coneixer los importants elements ab que comptan sas respectivas comarcas; y tant per la importancia que han tingut los concursos celebrats en las tres primeras poblacions, y que segons noticias tindrà lo de la darrera, com perque son exemple está á punt d'ésser seguit per altres importantíssimas poblacions, enteném que ellas han donat aquest any, pot ser sense pensarhso sos iniciadors un gran pas cap á la descentralisació de Catalunya, donant á aquesta paraula son millor sentit, y que aquesta descentralisació económica y artística que 's va operant pot tenir consecuencias trascendentals en l'ordre polítich á favor de la causa que defeusém.

Per aquets medis realment civilisadors deuen procurar las comarcas vigorisarse á sí mateixas y donarse á coneixer als extranyas. Per aquest cantó, per altra part, deuen procurar dirigir las los elements influyents de cada un d'ellas, d'aquesta manera y no pas donant una importancia que no ha de tenir a la existencia d'una Audiencia ó al acuartalament d'unas quantas dotzenas de soldats, han de procurar las poblacions lo desenrotllo de sa riquesa, sa prosperitat moral y material. Fíxinse si no aquestas poblacions que s'animan y progressan, en la existencia raquítica que 'l pensar no més en la vida oficial fa arrosegat á totas las capitals de provincia catalanas; focos de castellanisme contra 'ls quals, per son propi bé y 'l de Cata-

lunya, han de reaccionar las demás poblacions, procurant superarlas de la manera que ho fan los pobles richs y que tenen vida propia... Compárinse aquestas poblacions, en que encara hi ha iniciativa y desitj de progrés, ab aquestas altrás que moren d' inanició ab tot y sa importancia oficial, y al compendre quan més val la activitat expon-tánea que la imposada, 'l desenrotllo dels elements naturals de riqueza que la confiansa en las proteccions del govern central, compen-drán també que 'l camí ja indicat es lo millor de tots, y que al seguirlo treballarán per ellas mateixas y per la gran causa de la regeneració de Catalunya.

LA PROMETENSA

Fides:

Ja es lluny la nau que porta á terra llunya
 los fruyts de Catalunya;
 lo práctic d' ull certer ardit vigila,
 y pensant en sa terra catalana
 lo mariner demana
 bon vent, cel blau y pur, y mar tranquila.

Mes ¡ay! lo cel avans tan pur y alegre
 se va vestint de negre;
 un cap de boyra en l' horisó despunta...
 avansa y va creixent; sa negror dobla...
 á un altre cap s' acobla,
 se va essent y ab altres més s' ajunta.

Lo práctic que vigila en la coberta
 dona lo crit d' alerta,
 los mariners hi acuden desseguida
 y, atents á la senyal del contramestre,
 esperan ab má destre
 per batre 'l temporal á la embestida.

Ratlla 'ls núvols lo llamp; bruns' la tempesta
 ab veu ronca y feresta;
 l' huracá ab sos ruflets la nau trontolla,
 y arreballant las velas esquinsadas
 las llença á las onadas
 qu' udolan sens parar ab ira folla.

La lluyta es impossible; ab ulls plorosos
 los mariners frisoços
 devoran lo dolor de sa retuda,
 y la nau, desarbrada en lluyta horrible,
 com bolva imperceptible
 per las onas del mar es combatuda.

Empesas pe 'l ruflet que las atfa,
 las onas ab follfa
 udolan sens parar ab greu feresa;
 y al entorn de la nau que lluyta á solas
 obren sas negres golas
 com lo llop famolench que vol sa presa.

Tremola 'l mariner qu' ab pór las mira;
 ab pena los ulls gira
 per no véurer la líquida fossana,
 y al fixar en lo cel sa ullada incerta
 son ánima desperta
 la véu de l'esperansa cristiana.

Y mentres que la náu cruix y 's trontolla,
 lo mariné' escorcolla
 sa memoria infidel y desvalguda,
 pera trobarhi la oració primera
 qu' ab goig y ab fe sencera
 hi gravá un jorn sa mare benvolguda.

Flectantse de genolls, ab fé ardorosa
 una oració amorosa
 mormola fervorós y ab gran tendresa....
 s' exhala de son prech plé d' esperansa
 un' aura de bonansa
 que minva de son cor la greu tristesa.

—Mon cor se 'n puja á Vos, Verge María,
 veyentse en l'agonía;
 ohfu sos vers afanys, sa pena dura;
 apietáuvs del fill que vos implora
 y no 'm deixeu, Senyora,
 lo cálser apurar de l'amargura.

Miráume aquí, tot sol; la mar udola
 obrint sa negra gola
 pera dragrars' la náu esbalandrada;
 miráume sol, ab l'ánima retuda,
 tot sol, sens més ajuda
 que vostra pietat, Verge adorada.

A vostra véu la tempestat furiosa
 s' allunyarà confosa,
 lo cel tornarà blau, la mar tranquila,
 y reviurá en mon cor plé d' anyoransa
 la férvida esperansa
 de revéurer la platja de ma vila.

Féu que puga tornarhi, Verge Pura;
 donáume la ventura

de gosar en ma llar horas serenas;
deixáume que jo puga de tornada
veure á ma mare aymada
y rublir de petons sas blancas trenas.

A mon retorn vostra Divina Imatge
visitaré en romiatje
pujant á peu descals al Santuari;
postrat á vostre altar ab fé sens mida
y ab l'ànima agraphida
vós resaré ab fervor lo Sant Rosari

Miráume aquí postrat; mon cor que plora
vostra pietat implora;
en vostre amor inmens tan sols confia;
resant y agenollat mon cor espera....
si es ja l'hora darrera
la Vostra voluntat complerta sia.—

—
Ja l'auba ha despuntat; ab pena fonda
lo náufrech se deixonda....
no es somni lo que veu, es veritat pura;
lo cel está seré, la mar quieta,
ja vola la cerceta
y l'arch de San' Martí brila en l'altura.

Esguarda ab dol la náu ja desarbrada;
febrós y ab veu cansada
á sos companys plé d'amargura crida;
mes ¡ay! ningú respón; tots van llensarse
al aygua per salvarse
y trobaren la mort en sa fugida.

Ovira allá, molt lluny, un fort navili;
fa soná 'l corn d'auxili
y ben prest son ressó troba resposta;
y vers la pobra náu tota esberlada
y al mar mitj enfondrada
lo navili potent lleuger s'acosta.

Recull al pobre náufrech y s'allunya
fent vía á Catalunya;
¡qué dolsas son las auras de marina!
¡Cóm batega son cor quan va acostantse
y véu que va esfumantse
devant sos ulls la costa levantina!

Ja ovira lo poblet de sa naixensa;
ja ab alegría inmensa
posa sos péus en platja catalana;

besa la terra ab febre ardenta y folla
y ab fervor s' agenolla
regraciant á la Verge Sobirana.

Pe 'l camí pedregós del vell Santuari,
resant lo Sant Rosari
á peu descals un mariner fa vía,
l'acompanya ab veu trémola y pausada
sa mare idolatrada,
repenjantse en son bras ab alegríá.

Al peu del sant altar tots dos se postran;
gran es l' amor que mostran
resant plens de fervor ab fé qu' encanta.
En dols concert sas ánimas unidas
exclaman agrañidas:
—Vetlléu pe 'ls pobres náufrechs, Verge Santa.—

MANEL RIBOT Y SERRA.

SECCIÓ POLITICA

Per últim, després de tant esperar, havèm pogut conèixer la opinió del *il·lustre* jefe del partit lliberal, senyor Sagasta, emitida en las postres de un ápat celebrat en la capital d'Astúrias.

Ja era hora; á trigar una mica més, sens dupte las potencias europeas hagueran deixat los escúpols de banda y 'l cólera fastiguejat de ño tenirne noticias se 'ns entra pels Pirineus á enterar-se de tan prolongat silenci.

Afortunadament Deu ha tocat lo cor d' en Sagasta en l' hora oportuna, y l' *equilibrio europeo* està assegurado.

També 's diu si està assegurada la cullita dels raims allá ahont no hi haig hagut mildiu y filoxera.

Ja veuen si fan efecte las opinions de *sobre mesa* de nostres egregis politichs! Y encara algú 'n dupta! Infelissos!

*
* *

Mes deixant apart la fonda impressió (?) causada per lo discurs del home del tupé y del partit de la porra, aném á veurer lo més ensacional del seu programa.

Primer de tot, havèm de confessar que 's declará partidari de las economías; aixó sí, compatibles ab la bona administració dels serveys, que ve á ser lo mateix que dir que tot seguirá com fins ara à no' ser que pera la bona marxa, 's cregui convenient crear algun nou càrrech ben retribuït á fi d' accontentar als de la colla.

Després desafiá als conservadors á que faigin excursions políticas com los lliberals d' estar per casa que ell capitaneja, à veurer si recullen las ovacions que ell ve recullint desde sa ausencia de Madrid.

Es un sistema de competencia política com qualsevol altre.

Los politichs decents y sensats de fora d' Espanya, acostuman ferse la competencia ab actes de bon govern que son los que honran als qui 'ls portan á la práctica;

Los nostres polítichs 's desafian á correr pobles com andarins de nova especie à veurer qui té mes pulmons y mes camas y sobre tot mes babaus *provincianos* que fabriquin ovacions á preus módichs.

Y no 's desafian á qui te més barra y mes ventrell perque en aixó ja es probat que tots ne són mestres.

*
* *

Continuá son discurs, fent una hermosa apologia de la Espanya que se 'ns prepara quant ell torni al poder, que diu que va trencar lo cor de molts dels que l' escoltaván.

Y pensar que no fem cas d' un home que tant *promet* pera fer la felicitat per nosaltres tan desitjada.

Be es veritat que si 'ls espanyols que treballan y pagan no 'n fan cas, ja s' hi entussiasman los seus correligionaris; sobre tot quan va assegurar Sagasta, ab lo tò convensut del que sab que 'ls que 'l voltan combregan ab rodas de molí, que 'ls liberals serán poder aviat, pero mol aviat.

Es impossible pintar la ovació que se li feu al pronunciar aquestas paraulas. Alló era 'l *delirium tremens*.

Y es que fussionistas y no fussionistas, tots quants fan fator de polítichs á la madrilenya, res los engresca tant com pensar en la proximitat y logro del poder.

Que Espanya vaigi bé ó vaigi malament, que la industria aixó y la agricultura alló; bé, sí, bueno, tot lo que vullguin, però la qüestió es pujar al candelero.

Posats á escullir entre 'l pays, rich y prosperant, mentres ells son á l' oposició, ó 'l pays, pobre y á la ruína sent ells goberni, lo primer es..... cobrar lo nómina.

Llastima per aquesta gent que 'n Sagasta mateix ja preveu la fi que se 'ls hi espera, com ho proba 'l final de son discurs ab aquestas paraulas: «Aixó no pot continuar aixís y no continuará.»

Efectivament, ja fa algun temps que 'l pays comensa á cansarse de tantas comedias y te tot sovint á la boca lo magnífich final del discurs de 'n Sagasta.

¡Ay del dia que cansat d' aguantar tanta farsa las vullgui posar en pràctica!

Llavors si que no tindrán altre remey que 'l desafío proposat als conservadors y uns y altres cansar pulmons y camis pera escapar del «campi qui puguí» que se 'ls hi esperá.

Han tingut lloch com ja saben nostres llegidors las eleccions pera diputats provincials, resultant una vergonya mes pera 'l bon nom d' aquesta desdixada nació.

Coaccions, atropellos, falsejaments, tupinadas, han estat al ordre del dia; surtiint de las urnas únicament los candidats que al govern li convenia.

Tementse aixó, la gran massa del poble s' ha abtingut de votar y de continuar aixís no hi haurá mes remey que suprimir las eleccions y 'ls *caciques* que 's cuydin de nómbrar oficialment sos servents en las corporacions políticas y administrativas, que al fi y al cap, no succeheix pas altra cosa.

Al mateix temps s' han pogut veurer conxorras indignas, contubernis escandalosos, pactes especials entre carlins y conservadors, republicans y carlins, fussionistas y republicans; en fi, la mar de convenis ímormals á fi d' atrápar una acta.

Per lo que toca á Sabadell, ha sortit triómfant, com era de pensar, lo candidat adicte á 'n Planas y Casals; en cambi los republicans han demostrat la seva complerta nulitat é inconsequencia.

Los possibilistas pera guanyar un lloch en la circumscripció de Matreses, Tarrassa y Sabadell, s' han tingut de reñar del apoyo oficial, renyint ab los demás republicans, com acostuniani á ferlo per tot arreu, mentres puguin escalar los destins y cárrechs públics.

Los federals, en cambi, ab tot y blasonar de ser majoria en lo districte, com ho fa *El Federal* en son últim número, han sofert una complerta derrota moral y material.

Material, porque de federals no se n' han vist gayres en las urnas y moral, porque pobre gent, son no més que personas manadas, sense independència, ni criteri, que han de sotmeters al primer que intenti ferlos obehir.

Després de haver acordat lo retrahiment, en vista de la conducta poch noble dels possibilistas y publicat una fulla en la qual se recomanava en gran manera ab tó enfátich y solemne, no acudir á las urnas, compareix lo senyor Vallés y Ribot á Sabadell y ab sa paraula infalible pera sos correligionaris en tota classe de llibertats, 'ls obligá á desdirse de sos acorts, y votar com als nens d' estudi á qui 'l mestre repta y castiga si no volen obehir-lo.

Y ells, los partidaris del lliure pensament, del socialisme y de la llibertat decultos, los grans demócratas de la nostra época, van tenir d' ajupir lo cap y creure lo que se 'ls manava.

No creuhen en la infalibilitat del Sant Pare y 's bu. lan de la obediencia que li rendeix lo mon catòlich, y en cambi ells ¡los liberals! tenen dos Papas infalibles, 'n Pi y Margall y 'n Vallés y Ribot á quins incondicionalment se sotmeten á proba de papers ridiculs.

El Federal mentrestant, pot calificar de retrogrados y carlins als catalanistes, fundantse ab que no som republicans federals.

Peró nosaltres, mes consequents ab la idea que 'ns guí, complim la nostra missió ab tota independència apartats d' uns y altres dels que aspiraná aquestas absolutistas dictaduras y sens necessitat de doblegar l' esquena devant d' un jefe indiscutible ó de son segon á Catalunya.

En cambi, los amichs de *El Federal*, avants que las ideas y que 'ls interessos locals y regionals, primer han de regoneixer la seva inferioritat devant sos pontífices y exclamar com la rassa mussulmana.

Alá es Alá y Mahoma son profeta.

Lo passat diumenge la patriótica Associació «Foment Catalanista» de Barcelona celebrá una sessió necrológica dedicada á conmemorar l' onze de Setembre de 1714 y á enaltir la venerable memoria de tots los mártirs de las llibertats catalanas.

Oberta la sessió lo secretari, senyor Balil, doná lectura de las adheissions rebudas de diferentas associacions y periódichs de dintre y fora de Barcelona.

Acte seguit don Lluís Marsans, vis-President del esmentat «Foment», pronunciá un discurs en lo que després de donar algunas explicacions sobre 'ls motius que havía tingut presents la Comissió de Propaganda per celebrar l' acte, detallá las causas que obligaren á Catalunya á no acceptar lo domini del primer Borbón, preferint l' Arxiduch Cárles d' Austria; explicá los grans sacrificis que varen fer los catalans per aquest paímcep, y va fer historia del immortal siti que sufrí Barcelona durant los anys 1713 y 1714 en defensa de sas llibertats, parantse sobre tot á contar los més heróichs fets del dia del assalt; recordá los medis que va usar Felip V. després de sa victoria per venjar-se dels catalans, y acabá excitant á tots los fills de Catalunya á treballar sens deseans per la reivindicació de sa perduda autonomia.

D. Alvar Rubió pronunciá altre discurs, en lo que després de recordar l'esperit expansiu que animava als furs de Catalunya y de dedicar sentidas paraulas á la memoria dels que moriren en sa defensa, feu veurer las deplorables conseqüencias que esdevingueren á la Patria Catalana per la pèrdua de sa llibertat.

Finalment, D. Joseph Martí y Bech recordá l'estat precari d'Espanya á la mort de Cárles II, examiná los efectes que la guerra de Successió produhí á Catalunya, recordaant l'heroisme dels que vassaren sa sanch per refusar lo jou del absolutisme real.

Entre mitj d'aquets discursos los senyors Fuster, Gibert, Mallofré y Vallés, llegiren poesías de llorejats autors, y 'ls senyors C. Ferrer, J. Ferrer y L. Maymí executaren ab gran sentiment algunas pessas musicals molt apropiadas al acte que s'estava celebrant.

Tots los que prèngueren part en la sessió foren aplaudits ab entussiasme pel auditori, que omplía lo saló d'actes del «Foment», que s'havía guarnit severament per aqueixa vetllada.

En la presidencia, y baix rich doser de dol, s'hi veyá l'escut de Catalunya cobert ab una negre glassa, sota la qual una lápida de marbre portava la dedicatoria del acte. En las parets s'hi veyan coronas de llorer ab cartells ahont s'hi llegían los noms d'ilustres mártirs de las llibertats catalanas, completant la decoració varias lápidas ab inscripcions y emblemas alusius als ideals catalanistas y ab endolats escuts de totas las regions espanyolas que perderen sos furs durant lo regnat de Felip V.

No cal dir que tots los discursos y demás travalls de la vetllada foren aplaudits ab entussiasme per la numerosa y distingida concurrència que omplenava los salons del «Foment Catalanista», á qui enviém lo nostre mes entussiasta aplauso.

NOVAS.

Han sigut descoberts en la part d'Anglosé, en lo Pyrineu, unas minas de pedra mármol de variis colors, haventse constituhit una socierat de capitalistas catalans al objecte d'explotarlas.

La Academia de Higiene de Catalunya, davant la gravetat de noticias que 's reben diariament del extranger respecte al cólera, ha publicat impresas unas instruccions en las quals se donan concells pera evitar, cas que vinga, la propagació de dita malaltia.

Lo passat dimecres morí en aquesta ciutat víctima d'una llarga y penosa malaltia nostre particular amic l'entés impressor D. Mariano Torner y Sala. (D. E. P.)

A son enterro hi assistí un numerós séquit, prova evident de las moltas simpatías que 'l senyor Torner s'havia conquistat per son caràcter bondados y nobles sentiments.

Al coldròndrens de tant sentida pérdua enviém á la familia del finat y á la redacció de la *Revista de Sabadell*, de la qual n'era administrador, la expressió del nostre sentiment.

Del 5548 electors que conté aquest districte, sols han votat en las darres eleccions de diputats provincials, 1767. Aixís, donchs, lo número d'indiferents resulta ser de 3781.

Y es natural, perque molestar-se anant á votar sapiguent ja, com se sab anticipadament, quin ha de ser lo diputat triomfant.

Es una de las moltas ventatjas de la política actual.

Ella podrá arruhinar al pays, podrá dessengrar al contribuyent ab impostos, recárrechs, contribucions, etc., etc.

Pero 'l dia que 'l pays pot fer ús d'un dret, aquell dia li diu, indirectament, no 't molestis; aixís com aixís sortirà lo que jo vullgui.....

Y aixó ha fet que ni 'l *gran poder* que tenen en aquesta comarca 'ls federals en sos diversos colors y matissos, (segons s'assegura) ha lograt treure del retrahiment al poble que ja está cansat de tanta comedia vulgar y ridícula.

Nostres colegas d'Olot *El Eco de la Montaña* y *L' Olotí*, han publicat aquesta setmana número extraordinari ab motiu d'ésser la diada de la Verge de la Altura. En *L' Olotí* va estampada á més d'una bonica portada tirada á duas tintas, una curiosa relació de las festas que en honor de sa excel·sa patrona 's feren en aquella vila l'any 1414.

Es molt probable que aviat comensi á publicarse una nova revista que 's titulará *Pro Patria*, que dirigirá D. Víctor Balaguer, y á la que hi col·laborarán molts de nostres literats.

Un dels principals fins que 'l fundador d'aquesta revista, encara en projecte, 's proposa realisar, es donar á la estampa 'ls interessants manuscrits y las obras inéditas que existeixen en lo *Museo-Biblioteca Balaguer* de Vilanova y Geltrú.

La Comissió d'enginyers militars encarregada d'estudiar lo terreny en que deuen construhirse en la frontera las fortificacions, pera garantir la seguretat de la línia internacional del Noguera Pallaresa, ha sortit de Tárrega, procedent de Barcelona, en direcció á Tremp y Esterri de Ane; en qual últim punt se fixará com centre d'operacions, pera acabar los estudis de camp y procedir desseguida á aixecar los planos y redactar la memoria de las obras, treball que tenen ja plantejat en sas líneas gnerals, desde que, á últims de la passada primavera, recorregueren aquella part del Pirineu, prenent datos y apunts, los capitans del cos don Francisco Maciá y don Joan Avilés.

Sembla ser que per de prompte comprobaran los treballs fets, y acabaran després los del camp pera emprendre los de gabinet en gran escala.

De nostre company de Vilafranca *Las Cuatro Barras*:

«L'acte de la distribució de premis á la *virtut, mérit, constancia y treball* que anyalment celebra l'últim dia de la festa major, lo «Centre Agrícola del Panadés», resultá com sempre concorregut y brillantíssim. Lo doctor Torras y Bages president del Jurat, pronunciá un discurs que per lo sá de las doctrinas exposadas y la profunditat ab que foren tractadas portava ben be la seva marca.»

Lo conegut professor poliglota D. Joan Llenas nos prega que fem una gacetilla participant á nostres llegidors que á mes de las lliçons de Inglés, Francés, Italiá, Portugués y Alemany que ve donant á domicili, en primer d'Octubre vinent s'obrirán los cursos generals de ditas llenguas en lo carrer de Sant Pau n.º 37, en qual escola poden demanarse 'ls informes que 's considerin oportuns.

La vehina població de Sant Andreu de Palomar inaugurarà próximament lo seu «Centre Catalá», puig ja s'ha fixat á aquest fi 'l dia 9 de Setembre en la reunió congregada pera procedir á la elecció dels individus que han de constituhir lo Concell General. Aquest está ara preparant l'acte oficial de inauguració que es de esperar resulti lluhidíssim.

Componen dit Consell General com á elegits per la expressada reunió los senyors següents que han pres ja possessió de sos càrrechs: Manel Ximeno, President; Angel Salabert, Vis-President; Joan Ponsá, Tresorer; Enrich Guardiola, Comptador; Vocal primer, Pere Viladomat; Vocal segon, Ricart Jordi; Vocal tercer, Joseph Aymerich; Secretari primer, Isidro Martinez, y Secretari segon, Joseph Baliarda.

Lo passat diumenge fallesqué en aquesta ciutat la esposa de nostre amich lo conegut y distingit fabricant D. Ernest Buxeda, D.ª Manela Saia; Corominas. E. P. D.

Son enterro concorregudíssim fou la genuina expressió en las simpatías que 's tenia conquistada la difunta pera la cual fem vots, pregant á Deu la tinga en sa gloria y retorni la tranquil·tat á la desconsolada familia.

Demá dillúns tindrán lloch los funerals pera 'l bé de la sua ánima.

Nostre bon amich, D. Joseph Figueras y Soler nos suplica fem públich pera coneixement de sos amichs y coneguts, qu' ha trasladat son domicili particular á sa casa del carrer de Madóz n.º 31.

Ha quedat ja oberta en lo local del carrer de las Planas n.º 15, lo segon curs de l' Academia de Tall y Confecció dirigida per la professora ab Real títol y Mestra de la Escola Municipal d' aquesta ciutat D.ª Jacinta Folch Casablanques.

Probablement lo dimars 27 dels corrents tindrà lloch en lo Teatre Romea de Barcelona l' estreno del drama en 3 actes de nostre company de causa D. Joseph Got Anguera, titulat: «L' Esclau.» Lo senyor Got ha dirigit ja algún ensaig de sa obra.

— ANUNCIS OFICIALS —

CENTRE CATALA DE SABADELL

En compliment de lo que disposa l'article 7 dels estatuts, lo Concell General convoca á tots los socis d' aquest Centre á la reunió que cada secció respectiva celebrarà pera la elecció de sa Junta baix lo següent ordre:

Dimecres 21 de Sbre.—Secció de *Ciencias, Llegislació é Historia.*

Dijous... 22 « » .— « » *Bellas Arts y Bellas Lletres.*

Divendres 23 « » .— « » *Agricultura, Industria y Comers.*

Se recorda qu' aquestas reunions son de única convocatoria, essent válits los acorts que en ellas se prenguin.

Sabadell 16 de Setembre de 1882,

P: A. del C. G.
Lo SECRETARI,
Joan Capmany.